

Cultura, Societat i Salut

Codi: 106103

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	FB	1	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Juan Leyva

Correu electrònic: JuanManuel.Leyva@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Jorge Casino Antón

Caterina Checa Jiménez

Rebeca Gomez Ibañez

Prerequisits

-

Objectius

1. Comprendre els conceptes de cultura, etnia, comunitat, societat i raça
2. Comprendre el Model d'Infermeria Transcultural i el Model de Competència Cultural, aplicant-ho a la resolució de casos clínics.
3. Comprendre les característiques del Model Biomèdic i el Model de les Ciències Socials i l'impacte en la salut de les persones i comunitats.
4. Conèixer els determinants socials de la salut i discutir sobre l'impacte en la salut/malaltia de les persones i comunitats.
5. Comprendre els conceptes sexe, gènere, identitat i orientació i discutir sobre l'impacte en la salut/malaltia de les persones i comunitats.
6. Identificar estratègies per reduir la discriminació i potenciar la tolerància vers la diversitat.

Competències

- ""Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional.""
- Demostrar que es comprèn el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, el grup o la comunitat, dins del seu context social i multicultural.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua
- Generar propostes innovadores i competitives en la investigació i en l'activitat professional.
- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Resultats d'aprenentatge

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Analitzar els conceptes de salut i malaltia considerant els diferents contextos socials i culturals.
3. Analitzar les desigualtats de gènere, així com els factors que les sustenten, des dels diferents sistemes: el sistema familiar, el de parentiu, l'econòmic, el polític, el simbolisme i els sistemes educatius.
4. Identificar diferents models explicatius del binomi salut-malaltia des de la perspectiva social.
5. Identificar els components psicosocials dels individus així com els valors i creences que l'identifiquen com a persona autònoma i independent.
6. Identificar els determinants de la salut i els eixos de desigualtat que s'observen en l'estructura social.
7. Identificar i explicar quines són les conductes que defineixen el comportament interactiu de la persona segons el gènere, el grup i la comunitat.
8. Identificar la intersecció entre la desigualtat de gènere amb altres eixos de desigualtat (edat, classe, origen, racialització, ètnia, sexualitat i identitat/expressió de gènere, diversitat funcional, etc.
9. Indicar les intervencions necessàries per a mostrar comprensió i respecte cap a la persona com a individu autònom i independent.
10. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
11. Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
12. Reconèixer les relacions de jerarquia i poder que s'estableixen per raons de gènere en la dinàmica social i les especificitats que s'observen en el context social i multicultural.
13. Utilitzar els coneixements teòrics adquirits per establir una relació de confiança.

Continguts

1. Diferències conceptuals entre raça, ètnia, cultura, comunitat entre d'altres.
2. Conceptes de sexe i gènere. Què és la perspectiva de gènere?
5. Violències masclistes, racistes i lgtbiqfòbiques. Detecció precoç i prevenció. Impacte en la salut de les persones i comunitats.
6. Creences de salut i malaltia en diferents grups culturals al nostre context.
7. Els determinants socials de la salut.
8. Etnoenfermeria.
9. Competència cultural: consciència, coneixement, habilitats i necessitat.

10. Biopoder. Model biomèdic vs model social.

Metodologia

L'assignatura està dividida en dos grans blocs:

1. Classes magistrals de dues hores de durada on s'impartiran els continguts teòrics i es fomentarà la discussió. Aquestes classes s'imparteixen en grup gran, es a dir, amb tot l'estudiantat matriculat a l'assignatura.

2. Seminaris de discussió de casos. Aquestes activitats es realitzen amb grup mitjà i cada grup té assignat un docent que farà el seguiment i docència. L'assistència als seminaris és obligatòria.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminari	20	0,8	1, 2, 7, 9, 12, 13
Teoria	30	1,2	1, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12
Tipus: Autònomes			
Treball autònom	98	3,92	1, 3, 7, 8, 10, 11

Avaluació

L'examen és un test amb preguntes de resposta multiple amb una unica resposta corretcta. Aquesta activitat és individual.

A la finalització de cada seminari cada estudiant ha de presentar un treball escrit que resolgui les qüestions treballades a cas. A més aquesta resolució del cas s'ha de presentar oralment a la resta del grup i respondre les preguntes/reflexions que tant el professorat com l'alumnat pugui plantejar. Aquesta activitat és grupal.

A la finalització de l'assignatura cada estudiant ha de presentar un informe d'autoavaluació en el que de forma crítica, honesta i reflexiva expliqui quins han estat els seus punts forts i febles, així com les causes i possibles formes de solucionar-ho. Aquesta autoavaluació ha de ser quantitativa i qualitativa i sempre en relació a la consecució dels objectius plantejats per l'assignatura.

Qualsevol signe de plagi suposarà el suspens de l'assignatura.

Cal aprovar cada activitat amb un mínim de 4 punts per poder calcular la nota final. En cas contari l'assignatura constarà com a suspesa i el/la estudiant haurà de recuperar en les dates establertes.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Autoavaluació	10%	0	0	1, 10, 11
Defensa oral de treballs	25%	0	0	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Exàmen	40%	2	0,08	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Bibliografia

Goffman, E. (2008). Estigma: la identidad deteriorada. En Amorrortu (Ed.), *Journal of occupational medicine and toxicology (London, England)* (2a. ed., Vol. 2).

Heras González, P. (2005). La medicalización desde el punto de vista de los/as actores/actrices: la influencia en su identidad, perspectiva antropológica. En Mari Luz Esteban Galarza & J. P. Góme (Eds.), *La salud en una sociedad multicultural: desigualdad, mercantilización y medicalización. X Congreso de Antropología* (pp. 43-61).

Leyva-Moral, J. M. (2006). Homosexual y adolescente. *Rol de Enfermería*, 29(9), 11-16.

Leyva-Moral, J. M. (2011a). Climaterio, competencia cultural y cuidados de enfermería. *Rol de Enfermería*, 34(9), 5.

Leyva-Moral, J. M. (2011b). La relación entre las mujeres inmigrantes ecuatorianas climatéricas y los profesionales de la salud: una asignatura pendiente. *Index de Enfermería*, 20(4), 224-228.
www.index-f.com/index-enfermeria/v20n4/7581.php

Leyva-Moral, J. M. (2012). El climaterio y la biomedicina: reflexiones desde la enfermería y la sociología de la salud y la enfermedad. *Revista ROL de enfermería*, 35(3), 20-26.

López Rodríguez, S. (2019). *El devenir «mujer» en Simone de Beauvoir*. Dos Bigotes,.
[https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb2076424__Ssimone de__Orighresult__U__X6?lang=spi&suite=def](https://cataleg.uab.cat/iii/encore/record/C__Rb2076424__Ssimone_de__Orighresult__U__X6?lang=spi&suite=def)

Marrero González, C. (2013). Competencia cultural: enfoque del modelo de Purnell y Campinha-Bacote en la práctica de los profesionales sanitario. *ENE. Revista de Enfermería*, 7.

McFarland, M. R. ., & Hiba B. Wehbe-Alamah. (2018). *Leininger's transcultural nursing: concepts, theories, research, & practice* . McGraw-Hill ,.

Moral, J. M. L. (2014). Ladominación del cuerpo femenino: análisis feminista del climaterio y las prácticas de cuidado profesional. *Ene*. <https://doi.org/10.4321/s1988-348x2014000100005>

Pérez-Ciordia, I. (2011). Las «no enfermedades» y la medicalización. *JANO*, 00, 73-76.

Purnell, L. D. (2005). The Purnell Model for Cultural Competence. *The Journal of Multicultural Nursing & Health*, 11(2), 7-15.

Roura, M., Domingo, A., Leyva-Moral, J. M., & Pool, R. (2015). Hispano-Americans in Europe: what do we know about their health status and determinants? A scoping review. *BMC public health*, 15(1), 472.
<https://doi.org/10.1186/s12889-015-1799-x>

Serra Galceran, M., Mestres Camps, L., González Soriano, M., Leyva-Moral, J. M., De Dios Sánchez, R., & Montiel Pastor, M. (2013). Competencia clínico cultural: Análisis de la capacitación de los profesionales de la salud. *Index de Enfermería*, 22(1-2), 16-19. <https://doi.org/10.4321/s1132-12962013000100004>

Societat Catalana de Medicina Familiar i Comunitària. (2013). *Violencia de género y Atención Primaria de Salud: una visión desde la consulta*. Editorial Médica Panamericana.

The World Professional Association for Transgender Health. (2012). *Normas de atención para la salud de personas trans y con variabilidad de género*. 7ª edición.

Wehbe-Alamah, H., & McFarland, M. (2020). Leininger's Ethnonursing Research Method: Historical Retrospective and Overview. *Journal of Transcultural Nursing*, 31(4), 337-349.
<https://doi.org/10.1177/1043659620912308>